

**ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ РОБІТ
З ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ
«ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА»**

Шифр: «Litus distant»

НАУКОВА РОБОТА

на тему:

**«ДЕОФШОРИЗАЦІЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ
УКРАЇНИ»**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ОФШОРИЗАЦІЇ ТА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ.....	6
1.1. Офшоризація: поняття офшорних зон, причини появи, історичний розвиток та класифікація	6
1.2. Сутність фінансової безпеки та її основні елементи	10
РОЗДІЛ II. ЗАЛЕЖНІСТЬ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ВІД МІРИ ВПЛИВУ ОФШОРНИХ ЗОН	13
2.1. Аналіз стану української економіки під впливом офшоризації.....	13
2.2. Вплив офшорних зон на індикатори фінансової безпеки України	16
2.3. Економетричне моделювання залежності рівня індикаторів фінансової безпеки України від обсягу відтоку капіталу.....	17
РОЗДІЛ III. ДЕОФШОРИЗАЦІЯ ЯК ЗАСІБ МІНІМІЗАЦІЇ ВПЛИВУ ОФШОРІВ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ	20
3.1. Міжнародне антиофшорне регулювання в системі забезпечення фінансової безпеки держави.....	20
3.2. Імплементация світового досвіду з контролювання відтоку капіталу зادля покращення рівня фінансової безпеки України	23
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29
ДОДАТКИ.....	31

ВСТУП

У сьогоднішній день, під час нестабільності як макроекономічної, так і політичної ситуації, дослідження та аналіз поняття фінансової безпеки є не лише актуальним, але і дуже важливим для української економіки. Фінансова безпека – це багатоскладове поняття, яке потребує комплексного та системного вивчення, що в результаті дозволяє надавати достатньо аргументовані та ефективні рекомендації, за умови дотримання яких, можна покращити та оптимізувати економічний стан країни та розробляти стратегічний план-розвиток фінансової сфери та економіки в цілому.

Актуальність даної роботи зумовлена тим, що на сьогоднішній день за рахунок нестабільності політичної ситуації, сильної волатильності курсу валют, кібер-тероризму, світового економічного впливу та кризи фінансова безпека України являє собою архіважливе питання. Особливої актуальності воно набуло, по-перше, у 2013 році, під час оприлюднення інформації про дефіцит золотовалютних резервів, який виник через наявність злочинних схем тогочасної влади. По-друге, у зв'язку із воєнними діями з країною-агресором на сході України, які порушили суверенітет держави, необхідно приділяти достатньо уваги фінансовій безпеці України. У теперішній ситуації постало завдання збалансувати ситуацію у фінансовій системі України. Це ожвавило вивчення інформації стосовно державного боргу і запозичень, можливостей диверсифікації доходів та реструктуризації минулих та майбутніх витрат, обсяги та отримувачі прямих іноземних інвестицій від України. У даному контексті процес деофшоризації є актуальним для досягнення бажаного стану вітчизняної фінансової системи.

Значний вклад у розроблення теорії та концептуальних засад фінансової безпеки внесли вітчизняні вчені як О. Барановський, З. Варналій, М. Єрмошенко, В. Мартинюк, С. Онищенко, О. Підхомний, Є. Рездюк, А. Сухоруков, М. Флейчук, Ю. Харазішвілі та ін., з іноземних вчених D. Skeels Sygan, P. Stone, H. Browne, A. Epstein, C.Chen та інші.

Метою наукової роботи є ґрунтовне вивчення теоретичних положень щодо офшоризації, фінансової безпеки, безпосереднього впливу офшорних зон на фінансову безпеку України та виокремлення процесу деофшоризації як методу забезпечення оптимального рівня фінансової безпеки України.

Для досягнення поставленої мети в роботі сформульовано такі завдання:

- розкрити теоретичні бази фінансової безпеки та процесу офшоризації;
- встановити співвідношення між поняттями фінансова безпека та офшорна зона в контексті їх взаємодії;
- проаналізувати фактичні показники, що мають безпосереднє відношення до фінансової безпеки України;
- визначити взаємозв'язок грошових потоків відносно офшорних зон та їх вплив на показники фінансової безпеки України в останні роки;
- з'ясувати наявність впливу офшоризації на індикатори фінансової безпеки України методом побудування та аналізу економетричної моделі;
- апропонувати обґрунтувати рекомендацій стосовно покращення фінансових умов для країни та зменшення негативного впливу процесів офшоризації на фінансову безпеку України.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення фінансової безпеки держави в умовах поширення внутрішніх та зовнішніх загроз.

Предметом дослідження є теоретичні та прикладні аспекти забезпечення фінансової безпеки України в умовах активної світової офшоризації.

Методологічну основу наукової роботи складає система методів: наукового пізнання, порівняльний, аналітичний, економетричний аналіз, розрахунковий, аналіз статей і монографій, класифікаційний та прогностичний завдяки застосуванню сучасних інформаційних технологій тощо.

Інформаційну базу наукової роботи складають нормативно-правові документи, науково-дослідницькі періодичні видання, іноземні джерела, вебінари провідних фахівців, статистичні дані, матеріали міжнародних організацій, статистичні матеріали, інформаційні ресурси мережі Інтернет тощо.

Елементи наукової новизни полягають у теоретичному обґрунтуванні та економетричному моделюванні залежності стану фінансової безпеки від обсягу відтоку капіталу в офшорні зони, формулюванні конкретних висновків пропозицій з метою забезпечення фінансової безпеки України.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що основні положення і пропозиції, які мають практичну значущість, пройшли апробацію та впровадження у діяльності ТОВ «Аудиторська компанія «ДК-Центр» при підготовці консультаційних проектів для клієнтів компанії (довідка про впровадження додається).

Апробація. Основні науково-теоретичні та практичні результати дослідження були презентовані на XV Міжнародній науково-практичній конференції «Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України», Київ 2018 рік [15] та відображенні у науковій статті в Науково-практичному збірнику «Фінансові послуги», Київ 2018 рік [14] та тезах, направлених на участь у конференції «Шевченківська весна 2019: економіка».

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ДОСЛІДЖЕННЯ ОФШОРИЗАЦІЇ ТА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

1.1. **Офшоризація: поняття офшорних зон, причини появи, історичний розвиток та класифікація**

Разом із розвитком глобальної економіки та міжнародних економічних відносин, дедалі потужнішим стає процес офшоризації економіки, який являє собою прояв сучасної глобалізації та інтернаціоналізації світогосподарських процесів. Офшорна зона – це певна територія (країна або її частина), на якій панує привабливий податковий режим – юридично закріплені низькі податкові ставки або відсутні взагалі. На таких територіях діють спрощені умови ведення фінансової звітності, менш складний процес реєстрації юридичних осіб, досить низький або взагалі відсутній податок на прибуток, відсутність обмежень на вивіз валюти, а також є можливість вести бізнес анонімно. Вищеперераховані умови роблять офшорні зони дуже привабливими для підприємств. Цілей для створення офшорних зон можна перерахувати досить багато: наприклад, залучення іноземного капіталу (валютних надходжень), прискорення розвитку країни (стимуляція зайнятості населення), впровадження новітніх технологій.

Історичний розвиток офшорних зон почався ще багато століть тому. Аналоги офшорних схем були ще за часів античності. Так, наприклад, коли у Афінах був введений експортний та імпорتنний податок у розмірі 2%, купці почали уникати сплати цього збору, об'їжджаючи Афіни. Таким чином невеликі прилеглі острови-сусіди стали першими офшорними зонами, де була безмитна та безподаткова торгівля. Пізніше, у кінці Середньовіччя, подібність офшорним схемам з'явилася для лідируючих та найкрупніших торгових компаній. Так держава надавала торговій компанії право на зберігання та реалізацію товарів на певних територіях без мита, але за умови сплати фіксованого збору. З часом, у XVI столітті з'явилися зони вільної торгівлі, що стали попередниками сучасних офшорних зон – наприклад, острів Мен і Гібралтар. Епохою пізніше, за Нових часів, у найбільшій того часу державі –

Британській імперії, домініони, за дозволу королеви, встановлювали інші умови оподаткування – вони були значно вигіднішими для ведення підприємницької діяльності, порівняно з умовами, що були в Великобританії. У ці часи з'являються дві зони з найбільш вигідними умовами, що сприяють оптимізації податків – Ліхтенштейн та Люксембург. Їх поява, на мою думку, ділить історію створення офшорних зон на «до» та «після», адже це сприяло збільшенню притоку капіталу, а як результат і підвищення підприємницької діяльності загалом. Тому саме в ХХ ст. й були чітко окреслені характеристики офшорних зон. Після цього, у пост-воєнний період, в силу посиленних процесів розвитку інтернаціоналізації в економічному розвитку суспільства загалом, стрімкого науково-технічного прогресу, а також через течію розширення, що призводило до посилення ролі транснаціональних корпорацій відбувся дуже потужний розвиток офшорів. Надалі саме транснаціональні корпорації стали рушієм продовження поступового становлення офшорних зон, адже для таких корпорацій перш за все було важливо складання таких ланцюжків виробничого циклу та фінансових схем, які б дозволяли контролювати внутрішньо підприємницькі потоки капіталу, з можливістю оптимізації податків зокрема.

Ще одним переламним моментом в історії розвитку офшорних зон стали 75-ті роки ХХ ст.: відбувався перехід до монетарних методів регулювання економік країн, що включали в себе й антиінфляційну політику, яка вимагала від підприємств більшої фінансової прозорості. За таких подій офшори стали виходом, який допоміг уникнути занадто жорсткого контролю держави. Окрім цього, почали виходити на світовий економічний майданчик багато нових країн, які не були конкурентоспроможними, не мали ресурсів та розвиненої промисловості. Для них створення офшорного центру стало оптимальним виходом з ситуації. Після розпаду колоніальної системи, чимало колоній також стали податковими гаванями. Згодом, холодна війна наклала відбиток на розвиток офшорних зон – була підвищена активність на Кіпр, Сінгапур та Гонконг у воєнно-стратегічних цілях. Спостерігався ще більш стрімкий розвиток НТП, в результаті якого з'явилися ноу-хау – супутниковий зв'язок та

Інтернет, які дозволили максимально зменшити час для з'єднання комунікативного процесу між різними країнами та континентами. Отже, підсумовуючи, весь історичний шлях офшорних зон можна умовно поділити на п'ять основні етапи (рис. 1.1).

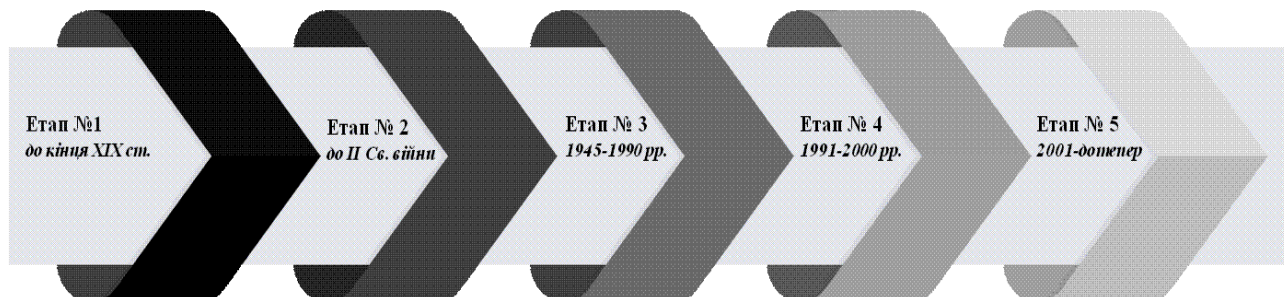

Рис. 1.1. Етапи створення офшорних зон.

Джерело: розроблено автором.

Етап №1 (до кінця XIX ст.): в різні епохи існували різноманітні форми вільного підприємництва, деякі з них, наприклад, стихійні ринки ярмаркового типу, можна віднести до попередників офшорних центрів.

Етап №2 (до II Світової війни): формування контрактних характеристик офшорних зон та їх стрімкий розвиток за рахунок появи ТНК.

Етап №3 (1945-1990 рр.): стрімкий розвиток офшорних зон в результаті активного використання офшорних схем транснаціональними корпораціями задля контролю внутрішньо підприємницького потоку капіталу та оптимізації податків. Насичена поява нових офшорних центрів з малих острівних держав.

Етап №4 (1991-2001 рр.): такі фактори, як кінець досить протяжної холодної війни, занепад соціалізму та потужний розвиток НТП дали абсолютно нові можливості офшорному бізнесу, відкрили нові горизонти та дали поштовх до ще більшого розвитку. Але разом з розвитком офшорних зон почала розвиватися й антиофшорна політика зі сторони провідних країн, які отримали значні втрати від виводу капіталу у офшори.

Етап №5 (2001- дотепер): у сьогоднішній день, на превеликий жаль, офшорна діяльність несе великі збитки багатьом країнам. Через стрімкий відтік капіталу та ухилення від сплати податків держави мають дефіцит бюджету. Окрім того, офшорну діяльність почали порівнювати з кримінальною: адже дуже зручно виводити гроші в офшори, при повній анонімності. Також офшори зараз

звинувачують у нечесній податковій конкуренції. В силу цих проблем зараз поширюється антиофшорна контролінгова політика: провідні компанії ОЕСР, FATF, FinCEN та ін. на глобальному та регіональному рівнях постійно проводять моніторинги офшорних зон. Отже, зараз всі дії спрямовані на зменшення негативного впливу офшорів та забезпечення максимального рівня безпечності офшорів для країн.

Класифікувати офшорні зони можна за багатьма принципами та характеристиками. Однією з найбільш важливих класифікаційних ознак є ступінь надійності. Зокрема, FATF – міжурядова організація, яка розробляє стратегії контролю відмивання грошей, виділяє три групи: від найбільш високого ступеня надійності офшорної зони (А), до найменш (С) (рис. 1.2).

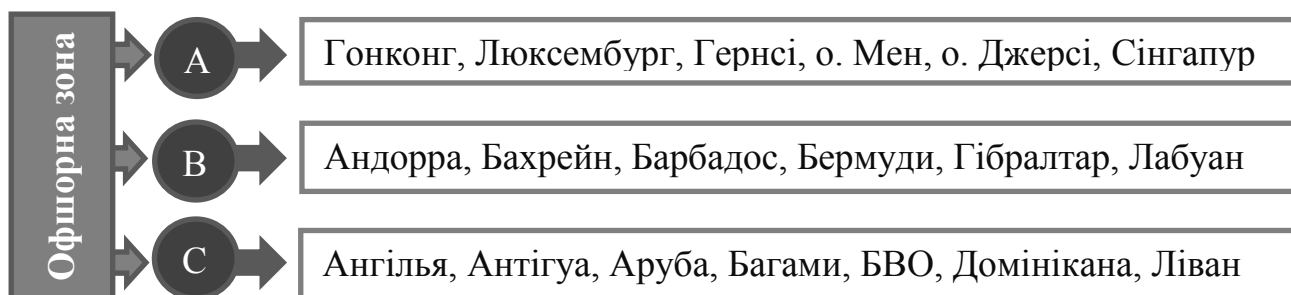

Рис. 1.2. Класифікація офшорних зон відповідно до рівня їх надійності.

Джерело: складено автором на основі [1].

Офшорні юрисдикції класифікують за типом податкового режиму та вимогами до ведення фінансової звітності (рис.1.3).

Рис. 1.3. Класифікація офшорних зон залежно від податкового режиму та вимог ведення звітності.

Джерело: складено автором на основі [2].

Організація ОСЕСД класифікує офшорні зони, в залежності від рівня законності та прозорості офшору. Виділяють білі, сірі та чорні списки офшорних зон [3]. Список «білий» – країни, які вже застосували стандарти податкової співпраці; «сірий» – країни, які взяли на себе обов'язок співпраці у сфері оподаткування, але ще не зробили ніяких фактичних дій; «чорний» – юрисдикції, які не прийняли податкові стандарти. Додатком до класифікації є рекомендація уникати співпраці з «чорними» офшорами, віддавши перевагу «білим» та «сірим».

Тобто вартість обслуговування компаній, більшою мірою, та всі прилеглі вимоги в офшорних зонах залежать від того, до якої з класифікаційних груп відноситься офшор.

Розпорядженням КМУ від 23 лютого 2011 року №143-р, затверджено перелік офшорних зон, які визнаються: Ангілья, Антигуа і Барбуда, Аруба, Багамські о-ви, Бермудські о-ви, Британські Віргінські о-ви, Віргінські о-ви (США), Гренада, Кайманові о-ви, Монтсератт, Нідерландські Антильські о-ви, Пуерто-Ріко, Сент-Вінсент і Гренадіни, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія, Співдружність Домініки, Теркс і Кайкос, Андорра, Гібралтар, Монако, о-в Гернси, о-в Джерсі, Острів Мен, о-в Олдерні, Вануату, Маршальські о-ви, Науру, Ніуе, о-ви Кука, Самоа, Ліберія, Сейшелські о-ви, Мальдивська Республіка [4].

1.2. Сутність фінансової безпеки та її основні елементи

Економічна безпека держави – певний стан економічної системи, при якому дотримується стійкість, потужність та «імунітет» до впливу можливих як зовнішніх, так і внутрішніх загроз. В свою чергу фінансова безпека являє собою важливу складову економічної безпеки держави.

Фінансова безпека держави – це комплексне поняття, яке включає в себе стабільний стан всіх фінансових інститутів, розробку стратегій щодо посилення захисту національних інтересів, визначення національних інтересів держави в фінансовій сфері.

Зокрема, вчений Барановський О. І. у своїй монографії зазначав, що: фінансова безпека являє собою важливу частину економічної безпеки та базується на незалежності, ефективності та конкурентоспроможності фінансово-кредитної сфери України, яка в свою чергу відображається через систему показників та критеріїв її стану, які характеризують збалансованість фінансів, достатню ліквідність активів та наявність необхідних грошових та золотовалютних резервів. Також дана складова відображає рівень забезпеченості громадян країни, підприємств, держави фінансовими ресурсами, що є достатніми для задоволення потреб [5].

Відповідно до Наказу №1277 від 29.10.2013, фінансова безпека України складається з наступних складових:

- банківська безпека – це рівень фінансової стійкості банківських установ країни, що дає змогу забезпечити ефективність функціонування банківської системи країни та захист від зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих чинників незалежно від умов її функціонування;
- безпека небанківського фінансового сектору – це рівень розвитку фондового та страхового ринків, що дає змогу повною мірою задовольняти потреби суспільства в зазначених фінансових інструментах та послугах;
- боргова безпека – відповідний рівень внутрішньої та зовнішньої заборгованості з урахуванням вартості її обслуговування та ефективності використання внутрішніх і зовнішніх запозичень та оптимального співвідношення між ними, достатній для задоволення нагальних соціально-економічних потреб, що не загрожує суверенітету держави та її фінансовій системі;
- бюджетна безпека – це стан забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості державних фінансів, що надає можливість органам державної влади максимально ефективно виконувати покладені на них функції;

- валютна безпека – це стан курсоутворення, який характеризується високою довірою суспільства до національної грошової одиниці, її стійкістю, створює оптимальні умови для поступального розвитку вітчизняної економіки, залучення в країну іноземних інвестицій, інтеграції України до світової економічної системи, а також максимально захищає від потрясінь на міжнародних валютних ринках;
- грошово-кредитна безпека – це стан грошово-кредитної системи, що забезпечує всіх суб'єктів національної економіки якісними та доступними кредитними ресурсами в обсягах та на умовах, сприятливих для досягнення економічного зростання національної економіки [6].

Для визначення рівня фінансової безпеки, застосовують моніторинг індикаторів фінансової безпеки, що передбачає не лише контролінг фактичних значень, а й прогнозування майбутніх. До основних економічних показників, що застосовуються при моніторингу, належать: темп інфляції, ВВП, дефіцит (профіцит) бюджету, державний внутрішній та зовнішній борг. Як правило, знаходять відношення між цими показниками та ВВП у відсотковому співвідношенні, після чого порівнюють з пороговим значенням. У випадку перевищення порогового значення показниками, у економіці починаються деструкційні тенденції.

РОЗДІЛ II. ЗАЛЕЖНІСТЬ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ВІД МІРИ ВПЛИВУ ОФШОРНИХ ЗОН

2.1. Аналіз стану економіки України під впливом офшоризації

Офшоризація являє собою дуже суперечливий процес, адже з однієї сторони, співпраця з офшорними зонами дає підприємствам змогу оптимізувати рівень оподаткування, а з іншої – являє собою причину неконтрольованого відтоку капіталу з країни, що згубно впливає на економіку країн.

«Відмивання» грошей – зараз основна причина використання офшорів, саме тому офшоризація складає все більшу загрозу економіці країн, а як результат – і фінансовій безпеці. Якщо раніше підприємства використовували офшори для оптимізації податків для організації виробництва товарів, послуг та їх подальшої реалізації в країні-імпортері, то зараз податкові гавані використовують для «відпливу капіталу». Це основна загроза, що впливає на стабільність економік країн світу: такий стрімкий відтік капіталу залишає відбиток навіть в провідних країнах зі стабільною економікою та помірними податковими умовами. З таких країн виводять гроші у більш економічно нестабільні країни, де панує привабливий інвестиційний клімат. Лідерами за обсягами відтоку капіталу є країни, в яких нестабільна політична та економічна ситуація, де судова система працює лише де-юре, а насправді є дуже неефективною, де високі темпи інфляції та досить жорсткі податкові умови. Нажаль, під цей опис досить чітко попадає Україна. Згідно з даними Світового банку, українських бізнес сплачує близько 135 різних видів податків та зборів. Податкове навантаження на економіку нашої країни є на рівні 44%, натомість у країнах Центральної та Східної Європи, які входять до ЄС – 30%. Ось чому офшорна зона – це один із способів полегшити ведення бізнесу та легально зменшити податкове навантаження для резидентів та створити привабливий клімат для інвесторів. Всього в Україну надійшло інвестицій з 138 країн світу. Найбільша кількість з них протягом 2013-2015 років надходила з Кіпру. Так, у 2015 році, інвестиції з Кіпру, Британських Віргінських о-вів та Белізу становлять 38,6%. З порівняльної таблиці видно, що найбільш сприятливі

умови для відпливу капіталів у Британських Віргінських о-вів за більшістю показників (дод. В).

За останні роки економіка України пережила стрімкий відтік капіталу в офшорні зони, натомість ці кошти можна було спрямувати на погашення державного боргу (табл. 2.1) Постає питання: чому інвестори виводять гроші з України? Все пояснюється просто – через неефективну державну політику. Бізнес в Україні не відчуває підтримку з боку держави, в кризових умовах податкове навантаження лише зростає, що призводить до продажу майже всіх портфельних інвестицій в Україні. При чому майже 90% капіталу було виведено до Кіпру (рис. 2.1). Чому саме Кіпр? Привабливість пояснюється тим, що між Україною та Кіпром вже багато років існує договір про уникнення подвійного оподаткування, до того ж відіграє роль близькість Кіпру. З іншого боку, відповідно до даних УкрСтату, Кіпр – основний інвестор (табл. 2.2). Не дивлячись на те, що юридично Кіпр не є офшором, влада острову створила вигідну систему оподаткування, щоб не втратити прибутки. На сьогодні, Україна з Кіпром переглянула двосторонні угоди (ставки) про оподаткування задля запобігання вивезення капіталу в цю офшорну зону.

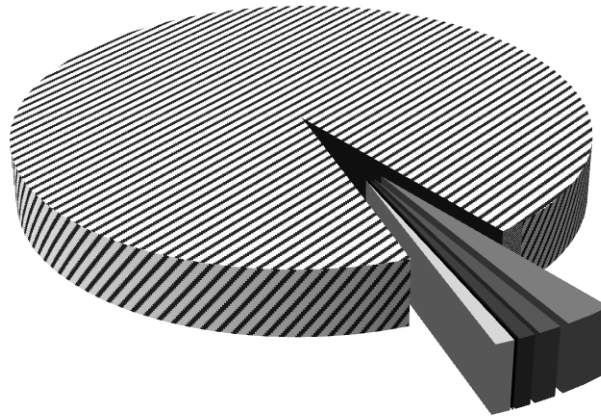
Таблиця 2.1.

Прямі інвестиції з України в країни світу в період з 2014 по 2017 рр.

Назва країни	Обсяги прямих інвестицій, млн. дол. США			
	2014	2015	2016	2017
Кіпр*	5 811,0	5 818, 5	5 819, 0	5930,8
РФ	292, 6	362, 4	196, 9	153,0
Латвія	95, 5	98, 8	85, 0	69,8
Польща	52, 3	54, 3	52, 6	49,6
Грузія	33, 0	42, 1	36, 4	1,8
БВО*	25, 8	25, 8	24, 2	58,2
Всього	6 462, 6	6 554, 5	6 852, 2	6358,7

*Примітка: * - офшорна зона*

Джерело: Складено автором на основі [7].

▨ Кіпр* ■ РФ ■ Латвія ■ Польща ■ Грузія ■ БВО*

Рис. 2.1. Прямі інвестиції з України в країни світу за 2017 рік

Джерело: Побудовано автором на основі статистичних даних з табл. 2.1.

Таблиця 2.2.

**Прямі інвестиції з країн світу в економіці України
в період з 2014 по 2017 рр.**

Назва країни	Обсяги прямих інвестицій, млн. дол. США			
	2014	2015	2016	2017
Кіпр*	17 725,6	12 769,4	10 239,5	9 690,1
Нідерланди	9 007,5	6 986,7	6 184,7	5 948,4
РФ	3 525,9	2 338,9	3 036,9	4 317,4
БВО*	2 275,9	1 988,3	1 715,0	1 683,1
Швейцарія	1 351,0	1 391,5	1 390,8	1 451,9
Беліз*	1 026,6	652,5	535,1	604,2
Всього	53 704,0	40 725,4	36 154,5	37 513,6

Примітка: * - офшорна зона

Джерело: Складено автором на основі [7].

Отже, офшорні зони утворюють структурні деформації в бюджеті, роблять економіку країни ще більш залежною та прив'язаною до іноземних позикових траншів. Це все негативно відображається на конкурентоспроможності та економічній безпеці країни.

2.2. Вплив офшорних зон на індикатори фінансової безпеки України

Те, що офшорні зони неабияк впливають на економіку держави вже зрозуміло, проте вважаємо за потрібне продемонструвати цей вплив на показниках фінансової безпеки.

Таблиця 2.3.

Індикатори фінансової безпеки України

Показник \ Рік	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Дефіцит (профіцит) держ. бюджету, млрд. грн.	-53,5	-64,7	-78,1	-45,6	-70,1	-47,8
ВВП, млрд.грн. (номінальний)	1405	1465	1587	1980	2383,2	2982,1
Відношення дефіциту бюджету до ВВП, %	-3,8	-4,4	-4,9	-2,3	-3	-1,6
Державний та гарантований державою борг, млрд. грн.	515,5	584,1	1100,6	1571,8	1929,8	2025
Відношення державного боргу до ВВП, %	36,7	39,9	70,2	79,4	81	98,2
Валовий зовнішній борг (ВЗБ), млрд. грн.	135,1	142,1	126,3	118,7	113,6	115,4
Рівень інфляції (до грудня попереднього року), %	99,8	100,5	103	143,3	112,4	113,7
Міжнародні резерви, млрд. дол.	24,5	20,4	7,5	13,3	15,5	18,1
Відношення міжнар.рез. до ВЗБ, %	18,1	14,4	5,9	11,2	13,6	15,7

Джерело: розраховано автором на основі [7, 8, 9].

Звичайно, не лише офшори згубно впливають на рівень фінансової безпеки України: високі темпи інфляції, наприклад, теж значно погіршують ситуацію. Потенційними загрозами економічній безпеці України можна зазначити події, що стануться за прогностичними даними, які в силу свого впливу нестимуть загрозу злагодженого функціонування та розвитку комплексу політик держави – економічно-соціальної та політичної.

Оскільки загрози фінансовій безпеці поділяють на дві групи – зовнішні та внутрішні, в багатьох працях безпекознавців вже окреслені ймовірні загрози. Внутрішні: занижений рівень технологічного розвитку у галузях, не сумісно

високі затрати на виробництво товару, але низька його якість, що у комплексі призводить до низького рівня конкурентоспроможності держави. Зовнішні загрози: нераціональна структура експорту та сильна залежність від імпортних товарів, «відтік мізків» - процес масової еміграції в більш розвинені країни, неефективна податкова політика та митний контроль, недостатнього рівня налагоджені зовнішньоекономічні відносини тощо.

2.3. Економетричне моделювання залежності рівня індикаторів фінансової безпеки України від обсягу відтоку капіталу

Для аналізу впливу відтоку капіталу на рівень індикаторів фінансової безпеки, було вирішено побудувати економетричну регресійну модель за допомогою ПП EViews. Вхідні дані для моделі – дод. А, дод. Б. Було вирішено взяти саме показники Кіпру, адже, по-перше, ці дані є законно-оприлюдненими, по-друге, дана юрисдикція досі є головним елементом в схемах по відмиванню грошей через офшори. До того ж інвестиції з та в Кіпр складають більше половини від загального обсягу ПІІ. В результаті підстановки всіх змінних та пошуку регресії за методом STEPLS, отримали наступну залежність (рис. 2.2):

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
X2	0.000249	1.05E-05	23.78084	0.0268
X3	6.623198	0.002543	2604.864	0.0002
X4	-0.038211	9.92E-06	-3852.855	0.0002
X5	0.719836	0.000268	2681.442	0.0002
X6	-0.294780	0.000279	-1056.368	0.0006
X7	0.392202	0.000147	2675.881	0.0002
X8	1.277542	0.000713	1792.523	0.0004
X9	0.200300	0.001045	191.6653	0.0033
C	-346.8385	0.185111	-1873.682	0.0003
Y	0.046985	2.46E-05	1913.344	0.0003
R-squared	1.000000	Mean dependent var		-45.96364
Adjusted R-squared	1.000000	S.D. dependent var		23.24609
S.E. of regression	0.002754	Akaike info criterion		-9.531285
Sum squared resid	7.58E-06	Schwarz criterion		-9.169562
Log likelihood	62.42207	Hannan-Quinn criter.		-9.759301
F-statistic	79168026	Durbin-Watson stat		3.096977
Prob(F-statistic)	0.000087			

Рис. 2.2. Регресійна модель залежності індикаторів фінансової безпеки від обсягу відтоку капіталу в Кіпр.

Джерело: складено автором на основі на розрахованих показників.

Перш ніж робити висновки про результати моделі, слід зазначити, що вона є адекватною. Значення Prob (F-statistic) є меншим за 0,05, що свідчить про адекватність моделі та значущість регресії в цілому. Більше того, коефіцієнт регресії є значущими, адже p-value біля t-Statistic є меншим за 0,05. Показник R-squared – це коефіцієнт детермінації, що вказує на щільність зв'язку між фактором (ПП) та результативною ознакою (індикатори). В цій моделі він дорівнює 100%, що вказує на присутність абсолютного зв'язку між даними факторами – зміна рівня індикаторів повністю залежить від зміни обсягу відтоку капіталу. S.E. of regression (середня похибка апроксимації) = 0,002754, що свідчить про високу якість моделі.

Перевіримо модель на наявність автокореляції. Автокореляція – це статистичний взаємозв'язок між послідовностями величин одного ряду, взятими із зсувом. Тобто у часовому ряді попередні результати впливають на майбутні. Наявність автокореляції випадкових помилок у регресійній моделі призводить до хибності оцінок параметрів регресії, що в свою чергу призводить до завищення тестових статистик, за якими перевіряється якість моделі (тобто створюється штучне поліпшення якості моделі порівняно з її дійсним рівнем точності).

Для визначення автокореляції залишків можна використовувати критерій Durbin-Watson = 3,09 - показник підпадає в зону невизначеності, що передбачає наявність автокореляції. Тобто ми підтвердили, що збільшення ПП в n-році, впливає на рівень фінансової безпеки у n+1 році.

Наступним етапом верифікації моделі є визначення однорідності дисперсії випадкових відхилень протягом досліджуваного періоду. У випадку, коли у моделі присутнє явище гетероскедастичності (непостійність значення дисперсії досліджуваної змінної), це призводить до неефективності оцінок, отриманих за допомогою МНК.

Для визначення гетероскедастичності скористаємось тестом Breusch-Pagan-Godfrey (рис. 2.3).

Heteroskedasticity Test: Breusch-Pagan-Godfrey

F-statistic	0.369897	Prob. F(9,1)	0.8655
Obs*R-squared	8.459043	Prob. Chi-Square(9)	0.4886
Scaled explained SS	0.142235	Prob. Chi-Square(9)	1.0000

Test Equation:
 Dependent Variable: RESID^2
 Method: Least Squares
 Date: 02/05/19 Time: 22:55
 Sample: 1 11
 Included observations: 11

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-5.37E-05	0.000149	-0.360533	0.7797
X2	5.90E-09	8.43E-09	0.699094	0.6116
X3	-1.15E-06	2.05E-06	-0.562876	0.6736
X4	-1.72E-09	7.98E-09	-0.214918	0.8652
X5	-1.26E-07	2.16E-07	-0.582678	0.6641
X6	2.06E-08	2.25E-07	0.091610	0.9418
X7	6.31E-08	1.18E-07	0.534755	0.6874
X8	-3.92E-08	5.74E-07	-0.068282	0.9566
X9	7.38E-08	8.41E-07	0.087762	0.9443
Y	6.78E-09	1.98E-08	0.342722	0.7898

Рис. 2.3. Проведення тесту Breusch-Pagan-Godfrey для визначення гетероскедастичності.

Джерело: складено автором на основі на розрахованих показників.

Проаналізувавши отримані результати, можна зробити висновок, що у моделі відсутня гетероскедастичність, оскільки Prob (F) та Prob. Chi-Square більші 0,05. Тому ми приймаємо нульову гіпотезу про відсутність явища гетероскедастичності в моделі. Відповідно, моделі притаманне явище гомоскедастичності.

Отже, побудована модель виявилася адекватною, якісно та достовірною. Можна констатувати той факт, що стан індикаторів фінансової безпеки має абсолютну залежність від обсягу відтоку капіталу в офшорні юрисдикції.

РОЗДІЛ III. ДЕОФШОРИЗАЦІЯ ЯК ЗАСІБ МІНІМІЗАЦІЇ ВПЛИВУ ОФШОРІВ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ

3.1. Міжнародне антиофшорне регулювання в системі забезпечення фінансової безпеки держави

З моменту зародження сучасних офшорних зон урядами розвинених країн, які найбільшою мірою незадоволені їх діяльністю, ведеться достатньо інтенсивна боротьба проти офшорів та їх користувачів. Типовим прийомом такої боротьби є складання "чорних списків" офшорних юрисдикцій. Надалі компанії, зареєстровані на них, піддаються тій чи іншій дискримінації при операціях з резидентами даної країни.

В останні роки в зв'язку із загальною глобалізацією міжнародного бізнесу зросла як участь офшорного сектора в світовій економіці, так і заклопотаність світової спільноти, що виникають звідси потенційними загрозами для світової фінансової системи. Якщо раніше антиофшорна боротьба була внутрішньою справою кожної окремої держави, то тепер вона приймає всесвітній розмах. Зараз у ній беруть активну участь (або навіть очолюють її) такі міжнародні організації як ОЕСР, FATF, а також ООН, ЄС та інші.

Отже, основні претензії, що пред'являються до офшорних зон, зводяться до двох:

- нечесна податкова конкуренція;
- сприяння криміналу (перш за все, в "відмиванні" грошей).

Ці два звинувачення носять абсолютно різний характер, тому і боротьба ведеться за двома різними напрямками. Перша лінія розробляється за провідної ролі ОЕСР, друга - FATF. Власне кажучи, при цьому мова йде про боротьбу ні з офшорами як такими, а саме з зазначеними негативними явищами. В обох випадках претензії є також і до держав, які ніяк не є офшорними, наприклад, до США - по лінії ОЕСР. Однак найбільш яскраво ці проблеми проявляються саме в офшорних зонах. Відповідно на них і зосереджено особливу увагу цих міжнародних організацій.

Міжнародний тиск на офшорні зони може, як показує практика, бути досить ефективним. Однак реальні заходи впливу приймаються на рівні національних законодавств, з використанням рекомендацій міжнародних організацій. Нижче ми розглянемо, як цей діє цей механізм в США.

Провідні світові держави ведуть з «чорними» офшорами справжню війну вже не перший десяток років. Сьогодні, коли загострилося питання фінансування світового тероризму, легковажне ставлення до юрисдикцій, які надають офшори, не можуть дозволити собі ні США, ні країни об'єднаної Європи. Офшори стрімко цивілізуються. Проаналізувавши сучасні світові тенденції, досить нескладно спрогнозувати картину недалекого майбутнього, імовірного протягом найближчих чотирьох-п'яти років.

Промислово розвинені країни змусять всі нинішні офшорні зони прийняти закони, за якими буде припинена реєстрація офшорних компаній. Їм буде запропоновано обов'язково мати в місці реєстрації своє реальне місце розташування, офіс, співробітників і так далі, що призведе до значного подорожчання податкових схем. Піддаватиметься перевірці реальність присутності в місці реєстрації. Крім того, в розрахунок братимуться в тому числі причини розміщення бізнесу на тому чи іншому острові: якщо вони будуть визнані в основному податковими, бізнес не зможе користуватися пільгами. До офшорних банків ця вимога буде ставитися в першу чергу. Нарешті, буде зведена нанівець різниця між оподаткуванням місцевого і нерезидентного бізнесу, що може в підсумку дати низьку податкову ставку. Однак вона не буде дорівнювати нулю. Процеси в цьому напрямку вже йдуть. Час від часу будуть з'являтися країни, що вводять суттєві податкові пільги для зовнішніх інвесторів, швидше за все, в ісламському світі й інших політичних системах, що не залежать від США і ЄС. Однак можливість використовувати такі пільги буде відразу ж блокуватися законодавством тих країн, резидентам яких, пільги можуть подавати податковий інтерес. Буде значно вдосконалено законодавство США і Європи з тим розрахунком, щоб при міжнародній торгівлі

і наданні послуг не можна було перенести центр отримання прибутку на безподаткову або НПЮ.

Боротьба з «відмиванням» брудних грошей призведе до того, що ні в одній країні не буде існувати гарантованої законом конфіденційності інформації про бенефіціарних власників компаній і їх директорів. Акції на пред'явника в зовнішніх офшорних зонах будуть скасовані.

Конфіденційність банківських операцій буде скасована повсюдно. Вона залишиться тільки на рівні заборони доступу цивільних осіб до даних про чужий рахунок.

Проблема «відмивання» злочинних доходів на міжнародному рівні набула особливої актуальності протягом останнього десятиліття. Відчуваючи загрозу своїм національним інтересам і усвідомлюючи складність виявлення «відмитих» в міжнародній фінансовій системі грошей, розвинені держави прийшли до висновку про необхідність вироблення колективних заходів боротьби з цим злом. Наслідком цього стало утворення Групи розробки фінансових заходів боротьби з «відмиванням» грошей - FATF, яка була заснована сімкою провідних індустріальних держав (США, Японією, Німеччиною, Великобританією, Францією, Італією, Канадою) і Європейською комісією під час Паризької зустрічі на вищому рівні в липні 1989 року з ініціативи Президента Франції.

ОЕСР – міжнародна організація економічного співробітництва та розвитку, яка займається питаннями економічного співробітництва. У неї входить 30 держав, включаючи основні розвинені країни. Росії серед членів ОЕСР немає. Крім іншого ОЕСР веде список офшорних зон, які застосовують «некоректну податкову конкуренцію». ОЕСР, як і FATF, не має ніяких повноважень на накладення санкцій. Це залишається компетенцією держав-учасників. Однак ОЕСР може пропонувати їм свої рекомендації по впровадженню таких. Група протидії фінансовим злочинам була створена в 1990 році для протидії «відмиванню» грошей. В її функції входять збір і аналіз наданої банками та іншими структурами інформації, що має відношення до

«відмивання» коштів, а також координація роботи всіх державних органів в цьому напрямі. FinCEN публікує відомості про те, які юрисдикції вважаються підозрілими.

Таким чином, з метою регулювання офшорної діяльності були створені міжнародні організації такі, як ОЕСР, FATF та FinCEN і багато інших на регіональному рівні. Слід зазначити, що ОЕСР і FATF не уповноважені безпосередньо застосовувати будь-які заходи впливу щодо контролю економічних відносин країн з тими офшорними зонами, які визнані вищезазначеними міжнародними організаціями як ті, що застосовують некоректну податкову конкуренцію та основною функцією яких є відмивання грошей. Їх робота зводиться до вироблення рекомендацій, санкції застосовують уже країни-учасники організації – відповідно до свого національного законодавства. Основними результатами антиофшорної політики стало посилення банківського регулювання, підвищення прозорості корпоративних структур і міждержавний обмін податковою інформацією.

3.2. Імплементация світового досвіду з контролювання відтоку капіталу задля покращення рівня фінансової безпеки України

В Україні стратегічний напрям розвитку великою мірою обумовлений соціально орієнтованою державно політикою, яка визначається в цілях, завданнях, напрямках і пріоритетах на короткострокову перспективу. Водночас багато реформ не дають, на жаль, бажаного результату. Проблеми формування та реалізації на практиці ефективної державної політики в масштабах всієї країни набувають особливої ваги [11].

Те, що обсяг відтоку капіталу перевищує ВВП нашої країни, що за кожен рік виводиться близько 8 млрд. дол. США в офшори дає чітко зрозуміти, що необхідно якнайшвидше переймати зарубіжний досвід щодо контролю офшорних зон.

Перш за все необхідно законодавчо визнати списки чорних, білих та сірих офшорних зон, що були зведені ОЕСР, FATF, FinCEN та іншими компаніями. Наступним кроком має бути повна заборона будь-яких економічних відносин

принаймні з чорними та сірими офшорними зонами. З іншої сторони, для покращення стану економіки країни та фінансової безпеки, необхідно й провести декілька реформ, адже неможливо викоринити титанів міжнародних відносин – офшорні зони – повністю, але можна зробити їх менш привабливими для підприємств.

Якщо задуматись, чому наше суспільство намагається уникнути податків та вивести гроші в офшори, то відповідь лежить досить поверхнево. Людина не буде ухилятися від податків, якщо вона буде бачити куди йдуть сплачені нею збори – на рівень медицини (професійний та якість устаткування), на якість освіти, загальний стан міст тощо. Забезпечивши це, держава вже на трохи зменшить зацікавленість в офшорах. У багатьох працях стверджують, що податки в Україні необхідно зменшувати, що лише це допоможе налагодити економічну ситуацію. Моя ж думка протилежного боку, вона базується на принципі «покажіть населенню куди йдуть податки».

Звичайно, помилковою буде думка, що можна знищити елемент «офшори» з міжнародних економічних відносин українських підприємств, проте ціллю нашої країни оптимізувати кількість капіталу, що надходить в офшори. Якщо зменшити відтік капіталу принаймні на третю частину, то це буде вже додаткові 2,6 млрд. дол. в бюджет. Такі додаткові кошти (які, в принципі, й мали бути в державному бюджеті) дозволять за досить короткий термін погасити державний борг, покращити ситуацію з ВВП – це надасть економіці певної стабільності. Зі стабільністю економіки прийде менш похитний валютний курс, понизиться й темп інфляції, комплексне покращення цих показників призведе до покращення стану фінансової безпеки України.

Тобто програма деофшоризації української економіки має базуватись на кількох системних принципах:

- кардинальне покращення умов для здійснення економічної діяльності, включаючи інституціональну та політичні реформи;
- посилення у відповідності до міжнародною практикою ступеня відповідальності за порушення податкового законодавства;

- забезпечення транспарентності всіх економічних акторів, діючих в Україні;
- вихід на якісно новий рівень міжнародної співпраці з обміну податкової інформації та по розкриттю фіскальних порушень.

Виходячи з вищеперерахованих принципів, можна сформувати конкретні пропозиції щодо деофшоризації економіки України.

1. Необхідно змінити відношення факторів, які сприяють залученню та вилученню капіталу з країни. Для цього необхідно покращити умови ведення бізнесу, створити сприятливий інвестиційний клімат як за вітчизняних, так і для іноземних інвесторів. Ці зміни носитимуть системний характер, які передбачатимуть: підвищення прозорості судових процесів, стабільність законів та неухильність від них, належний захист власності, розвиток фінансової інфраструктури, відновлення довірчих стосунків населення з владою та багато іншого.
2. Доцільною була би розробка законодавства про національні компанії. Тобто розширення діючого законодавства, внесенням поняття «національна компанія», яка має відповідати наступним критеріям: зареєстрована в Україні, є крупним платником податків (тобто формує не менше 5% держбюджету), торгується на українській біржі (для цього ще необхідно провести реформи у біржовій торгівлі, які забезпечать реальне функціонування українських бірж), має стабільні фінансові показники та витрачає на соціальні проекти не мене 1% від виручки. Дані характеристики можна коригувати, проте, на нашу думку, такі нововведення можуть дати можливість державі знизити ризик переходу національної компанії під контроль іноземних ТНК. У той же час, законодавство має надавати певні привілеї компаніям, які відповідають встановленим характеристикам. Наприклад, отримання певної знижки на відсоток при кредитуванні. Формування національної компанії має сприяти оптимізувати обсяги співпраці з офшорними юрисдикціями.

3. Державним компаніям слід поступово зменшувати використання офшорних трейдерів та від угод з купівлі-продажу активів з офшорними компаніями або компаніями-провідниками із престижних НПЮ.
4. Важливо підвищити ефективність контролю за трансфертним ціноутворенням, яке є важливим каналом легального та нелегального переміщення капіталу в офшори. Це буде можливим, за умови введення та функціонування змін в податковому законодавстві. Оскільки, за експертною оцінкою, в 2017 році кожна сьома перевірка трансфертних цін в світі закінчувалася застосуванням штрафних санкцій за порушення правил трансфертного ціноутворення, у даному питанні необхідний досить глибокий та диференційований підхід.
5. Деофшоризація не зможе бути ефективною без підвищення відповідальності за недотримання податкового законодавства. Саме гармонізація антиофшорної та податкової політики є одним із ключових процесів.
6. Боротьба з корупцією, яка руйнує економіку країни – також одна зі складових процесу деофшоризації. Слід прийняти дієві міри щодо антикорупційної політики, в боротьбі з «діленням» державного бюджету. Корупція не лише сприяє відтоку капіталу в офшорні зони, але і підтримується офшорними капіталами.

У світі просліджується тенденція фінансової рівності та прозорості, яку можна досягти за умови реальної деофшоризації української економіки. Необхідно формувати привабливий інвестиційний клімат, а згодом і поняття національного економічного патріотизму.

ВИСНОВКИ

Офшоризація – це процес, який почався зароджуватись багато десятиків років тому та продовжує свій розвиток, удосконалюючись, й нині. З часами, роль офшорних зон становилася все вагомішою у світовій економіці. У сьогоденні офшоризація має згубний вплив на економіки країн через стрімкий відтік капіталу. Цей процес зачепив як розвинені країни зі стабільною економікою, так і країни з протилежною ситуацією: нестабільною економічною та політичною ситуацією, високими темпами інфляції, малоефективними податковими та митними політиками. Таким чином проблема неконтрольованого відтоку капіталу стала загрозою глобальній фінансовій безпеці, та фінансовій безпеці України, зокрема.

Відплив капіталу за останні три роки в Україні зріс майже до 8 млрд. дол. США в рік, причому збільшилися так звані інвестиції в провідні офшорні зони – Кіпр, Віргінські острови тощо. У державі спостерігається дефіцит бюджету вже протягом останніх десяти років, борг держави також лише зростає. Недостача капіталу, в результаті дає недостачу у зборах (податків), що призводить до дефіциту бюджету.

На міжнародному рівні вже активно ведеться боротьба з проблемою відмивання грошей в офшорах. Такі організації як ОЕСР, FATF та інші впроваджують досить ефективну антиофшорну політику, яка дозволяє стримати та регулювати потік коштів, запобігаючи їх відтік в офшори. Наразі, Україні необхідно імплементувати таку політику контролінгу діяльності з офшорними зонами, бо з існуючими темпами, відтік капіталу буде лише збільшуватися, тим самим погіршуючи рівень фінансової безпеки. Слід провести реформи, що стимулюватимуть свідомість населення щодо сплати податків. Згодом, розуміння того, що податків не потрібно ухилятися, виводячи капітал в офшори, сприятиме покращенню. З податковими надходженнями оптимізуються основні економічні показники, які й характеризують фінансову безпеку. Тому слід якомога швидше впроваджувати антиофшорну політику задля покращення стану фінансової стабільності.

Отже, вплив вітчизняного капіталу в офшорні зони відбувається в першу чергу через панування несприятливого інвестиційного та податкового клімату. Такі фактори, як нестабільність в економічній та політичній сфері, низький рівень розвитку інфраструктури фінансового ринку, неузгодженість та динамічна змінюваність законодавства, формують непривабливий інвестиційний клімат в Україні. Через це вітчизняні та іноземні інвестори розміщують кошти у інших країнах, які характеризуються більш сприятливими умовами. На сьогодні існують різні можливості проведення деофшоризації української економіки. Як показує міжнародний досвід, досягти повної деофшоризації, по-перше, неможливо, по-друге, не потрібно. Слід оптимізувати обсяги використання офшорних зон так, щоб була користь для підприємницького сектору, але при цьому не створювалась загроза фінансовій безпеці держави. За умови введення системної реформи, яка би сприяла створенню привабливого інвестиційного клімату та бізнес-сфери, вдосконалення законодавства та дотримання рекомендацій, наданих міжнародними організаціями, можна досягти стабільного стану фінансової безпеки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт FATF/ [Електронний ресурс].- Режим доступу: www.fatf-gafi.org/
2. Хейфец Б.А. Офшорні юрисдикції в глобальній і національній економіці – М.: Економіка, 2008. – 193 с.
3. Офіційний сайт OCED/ [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.oecd.org>
4. Про перелік офшорних зон: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 р. N 143-р / [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/143-2011-p>
5. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія. — К.: КНТЕУ, 2004. — 759 с.
6. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013. № 1277. [Електронний ресурс] . – Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm
7. Державна служба статистики/ [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Міністерство Фінансів України / [Електронний ресурс].- Режим доступу: www.minfin.gov.ua/
9. Національний банк України / [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
10. Економічна безпека: [навч. посіб.] / З.С. Варналій, П.В. Мельник, Л.Л. Тарангул [та ін.]; за ред. З.С. Варналія. – К.: Знання, 2009. – 162 с.
11. Онищенко С.В. Бюджетна безпека України: сутність, загрози та шляхи забезпечення: монографія – К., Знання України, 2017, - 320 с.
12. Сухоруков А.І., Харазішвілі Ю. М. Щодо методології комплексного оцінювання складників економічної безпеки [Науковий журнал «Стратегічні пріоритети» №3] – НІСД, 2013, с. 5
13. Варналій З.С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети

- зміцнення: монографія / З.С. Варналій, Д.Д. Буркальцева, С.О. Саєнко. - К.: Знання України, 2011. - 299 с.
14. Фінансові послуги №2: [Науково-практичний збірник] / З.С. Варналій, Д.Є. Мендрик «Офшорні зони як виклик та загроза фінансовій безпеці України» - К.Укрбіз., 2018 - 2с.
 15. Мендрик Д.Є. «Реакція української економіки та стан фінансової безпеки під впливом офшорних зон» [Збірник тез XV Міжнародної науково-практичної конференції, 25.09.18] – К.: Логос, 2018 - 17 с.
 16. Офіційний сайт Worldwide Incorporation Services [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.offshore-now.com>.
 17. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : worldbank.org.
 18. Global Wealth. Delivering on the Client Promise. BCG. 2013. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.letemps.ch/rw/Le_Temps/Quotidien/2013/05/31pdf. –
 19. Offshoring in the Global Economy J. E. Ricart, 2012. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.fbbva.es/wp-content/uploads/2017/05/dat/DE_2011_offshoring.pdf
 20. Global Financial Crime: Terrorism, Money Laundering and Offshore Centres, Donato Masciandaro, May 16, 2017

ДОДАТКИ

Додаток А

Показники фінансової безпеки України в період з 2007 по 2017 рр.

Рік	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Показник											
(X1) Дефіцит (профіцит) державного бюджету, млрд. грн.	-9,8	-12,5	-35,5	-64,4	-23,6	-53,5	-64,7	-78,1	-45,6	-70,1	-47,8
(X2) ВВП, млрд.грн. (номінальний)	721	948,1	913,3	1082,6	1300	1405	1465	1587	1980	2383,2	2982,1
(X3) Відношення дефіциту(профіциту) бюджету до ВВП, %	-1,4	-1,3	-3,9	-5,9	-1,8	-3,8	-4,4	-4,9	-2,3	-3	-1,6
(X4) Державний та гарантований державою борг, млрд. грн.	88,8	189,4	316,9	432,2	473,1	515,5	584,1	1100,6	1571,8	1929,8	2025
(X5) Відношення державного боргу до ВВП, %	12,3	20	34,7	39,9	36,4	36,7	39,9	70,2	79,4	81	98,2
(X6) Валовий зовнішній борг (ВЗБ), млрд. грн.	80	101,7	103,4	117,3	126,2	135,1	142,1	126,3	118,7	113,6	115,4
(X7) Рівень інфляції (до грудня попереднього року), %	104,2	115,5	112,3	109,1	104,6	99,8	100,5	103	143,3	112,4	113,7
(X8) Міжнародні резерви, млрд. дол.	32,5	31,5	26,5	34,6	31,8	24,5	20,4	7,5	13,3	15,5	18,1
(X9) Відношення міжнародних резервів до ВЗБ, %	40,6	31	25,6	29,5	25,2	18,1	14,4	5,9	11,2	13,6	15,7

Джерело: розраховано автором на основі [7, 8, 9].

Додаток Б

Прямі іноземні інвестиції з України в НПО Республіку Кіпр, млн. дол. США

Рік	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Обсяг ПІ (У)	5826	5827	5779	5 336,1	5 900,1	5 899,7	5 917,6	5 925,1	5 926,1	5 923,7	5 932,5

Джерело: складено автором на основі [7].

Порівняльна характеристика офшорних зон

Показник	Назва офшорної зони		
	Беліз	БВО	Кіпр
Вартість реєстрації, включаючи перший рік обслуговування, дол. США	1 790	1 990	2 550
Вартість реєстрації, починаючи з другого року, дол. США	1 000	880	1 100
Мінімум кількість акціонерів, осіб	1	1	1
Розкриття info про бенефіціара	Ні	Ні	Ні
Мінімум розмір оплачуваного капіталу, дол. США	-	Відсутня	-
Мінімум ставка на прибуток для юр.ос., дол.США	0	Відсутній	12, 5
Податок на збільшення капіталу, %	Відсутній	Відсутній	0-20
ПДВ, %	12, 5	350	16
Державне мито, дол. США	100	Ні	Можливе збільшення
Відкритий доступ до звітності	Ні	Ні	Ні

Джерело: складено автором на основі [12, 16, 20].